

Marianne Jelveds tale ved Radikale Venstres landsmøde

Taler

Marianne Jelved
Partiformand for Radikale Venstre

Dato

13. september 2002

Sted

Konferencecenter Nyborg Strand

- 1 Vi vandt valget d. 20. nov. sidste år. Men vi tabte ansvaret for regeringsarbejdet.

Det er demokratiets vilkår.

- 5 Til gengæld vandt og tabte vi – på én gang – med anstændigheden i behold.

Vi kan være vores arbejde gennem næsten ni år bekendt. Vi nåede mange af vores mål.

- 10 Den 20. nov. 2001 var Danmark på ret og stabil kurs. Det kan vi glæde os over sammen med vores regeringspartnere – og forhåbentligt mange andre.

Det Radikale Venstre har adskillige gange i vores historie været "tidligere regeringsparti". Derfor kan jeg sige:

15

Vi har prøvet det før. Vi kommer igen. Og vi kommer stærkt igen.

Vi har fået mange nye medlemmer, som vi hilser meget velkommen. Vi har tre år til at skabe en hel bevægelse af nye medlemmer og arbejde for at fordoble vores mandater i kommuner, amter og Folketinget.

20

Det sker ikke af sig selv. Det kræver en meget åben og stærk indsats af os alle sammen.

- 25 Til gengæld har vi et godt politisk udgangspunkt:

– Vi har vist, at vi kan nå vores mål.

30 – Vi ved, hvilken retning vi skal gå, og hvilke opgaver, der skal løses.

– Vi har, og vi skal have radikale politiske svar på de opgaver.

– Og vi skal i dialog med borgere over land og rige om vores politiske bud.

35

Danmark har fået et højreflertal, og Det Radikale Venstres mandater er ikke uden videre nødvendige for at nå et flertal.

Det er nyt. Og det er en meget uvant situation – ikke bare for os.

40

Regeringen har valgt, at den vil gennemføre sine valgløfter med Dansk Folkeparti som parlamentarisk grundlag. Og det har den gjort.

45

Det er regeringen i sin gode ret til at gøre, når den vil tage ansvar for en så ensidig politik.

Det harmonerer bare ikke med det billede, de borgerlige partier markedsførte sig med før valget, hvor de ville det brede samarbejde. Men det var den gang.

50

Det Radikale Venstre er nu i opposition.

Det betyder ikke, at vi skifter vores politik ud. Vi skal finde andre måder at komme igennem med radikal politik.

55

Men vi skal samtidig lære af det, der er sket. Og vi kan med god grund spørge os selv, hvorfor vi ikke langt bedre kunne dæmme op mod det politiske opbrud, der skete op til valget og ved valget.

Det bemærkelsesværdige ved valgkampen var det, den ikke handlede om.

60

Vi gjorde faktisk en ihærdig indsats for at få valgkampen til at handle om de opgaver, som Danmark står over for både internationalt og nationalt.

Det lykkedes ikke godt nok. Men vi var stort set også alene om opgaven.

65

Jeg er sikker på, at der er flere end os, der tænker over det i dag.

Og hvad er der så sket?

70

– Danmark har nu en regering og et regeringsflertal, som fører en politik, hvis konsekvenser vi ikke kunne få højrepartierne til at diskutere under valgkampen.

75

Hvert forsøg blev afvist med etiketten "skræmmekampagne". Og politik har selvfølgelig konsekvenser.

80

– Danmarks omdømme som et åbent, humanistisk og socialt ansvarligt og internationalt solidarisk land har fået et ordentligt skud for boven i det internationale samfund.

Det forstærkes af grove nedskæringer af u-landsbistanden og af Miljø-, Freds- og Stabilitetsrammen.

85

– Regeringen bureaukratiserer ved at tvinge kommunerne til bestemte løsninger under overskriften "frit valg" og "udfordringsret" til private virksomheder. Ja, sådan hedder det i loven.

90

– Og nu skal næsten alle dele af den offentlige sektor på en særlig diæt, der hedder markedskræfter.

De nye tider er dog endnu ikke nået til forsvaret, politiet, kriminalforsorgen eller kongehuset.

95

– Men det er en regering, der går meget op i form og udtryk. Derfor har den i et omfang, der aldrig før er set i Danmark, en stærk og koordineret indsats af spindoktorer, der dygtigt udfører deres arbejde: at styre medie billedet af regeringen.

Så kampen om billedet af virkeligheden er ikke overstået med den 20. nov.

100

Det er svært at se noget opløftende i den nuværende situation. Bort set fra, at vi har vores gode humør, vores radikale politik og tiden med os.

105

Nu sidder I og tænker: "Hun kritiserer bare."

Ja, men jeg mener det!

Men vi skal også fortælle, hvad Det Radikale Venstres svar er for "

110

Danmark i Nutidens Strøm", som Hørup engang sagde det.

Det kommer jeg til nu.

115 Da DRV afleverede regeringsansvaret afleverede vi også et Danmark på vej . En sund økonomi, et åbent, humanistisk, socialt ansvarligt og internationalt solidarisk land.

Det billede af Danmark er under stort pres.

120

I Det Radikale Venstre skal vi med alle vores kræfter arbejde for at genskabe det høje internationale engagement, og pege på de opgaver og den rolle, Danmark kan have i det internationale samarbejde.

125 Verdenssamfundet står over for store problemer og opgaver.

Fattigdom, stigende ulighed, massiv træghed hos de rige lande, klima- og miljøproblemer, sundhedsproblemer, gældsproblemer, demokrati- og menneskerettighedsproblemer. Og store problemer i Mellemøsten og i Irak.

130

Danmark har en meget stor opgave som formandsland i EU. Det Radikale Venstre støtter klart regeringen i arbejdet for, at udvidelsen af EU kommer på plads i december. Det er en mærkesag, vi har arbejdet med og for siden 1993. Vi håber, at formandsskabet bliver en succes.

135

Det er vigtigt for borgerne i hele Europa, at det sker. Det er det bedste grundlag for en stabil udvikling for os alle. Det er vigtigt for Danmark, at opgaven kan løftes. Her tager Dansk Folkeparti typisk intet ansvar.

140 NATO står også over for en stor udvidelse. I slutningen af november inviterer NATO forhåbentligt endnu syv lande til at blive medlemmer. Så vil NATO efter Den Kolde Krigs ophør være blevet udvidet med ti lande. Den første udvidelse førte ikke, – som bebudet af SF,- til drastiske forværringer i forholdet til Rusland. Tværtimod er forholdet mellem Rusland og NATO blevet stærkt udbygget, og der er sket en betydelig reduktion af de strategiske a-våben.

145

EU og NATO er klare eksempler på, hvordan verdenssamfundet sten for sten bygger det internationale retssamfund op. Det er Det Radikale Venstre's politiske mål, at det sker. Også stater er gensidigt afhængige af hinanden. Derfor er der brug for fælles regler for, hvordan vi opfører os over for hinanden.

Alternativet er jungleloven, hvor den største eller stærkeste vinder.

Men regler er ikke nok. Hvis vi skal tro på, at vi kan regulere kræfterne og interesserne i verden til gavn for helheden og en fredelig og mindre konfliktfyldt verden, hvor alle har håb om en fremtid, så kræver det stærke internationale institutioner, der kan håndhæve de fælles regler.

Vi har allerede Den Europæiske Menneskerettighedsdomstolen, Den Internationale Straffedomstol, WTO.

Vi har FN's Sikkerhedsråd. Vi har EU med sine institutioner. De kan være mangelfulde, ja. Vi kan være uenige i nogle af beslutningerne. Sådan er det med demokrati.

Men det er dér, hvor det sker, at den politiske og demokratiske kamp skal foregå. Der skal Danmark deltage helt og fuldt. Derfor skal vi arbejde for, at Danmark kan ophæve alle forbeholdene. De er en hæmsko for os.

Jeg er ikke i tvivl om, at der er brug for mere internationalt samarbejde, mere politik på tværs af grænserne, flere regler og institutioner til at håndhæve dem.

Johannesbourg-topmødet om bæredygtig udvikling blev ikke den succes, det kunne være blevet, hvis der var lagt en større politisk styrke og politisk forberedelse bag det. Der er mange hule ord, og der er først og fremmest al for lidt handling bag.

Men der er sat nogle internationale mål for udvikling og for løsningen af de store problemer for de fattige lande, (FN's millenniummål), og der er Kyotoaftalen. De mål skal Det Radikale Venstre holde fast i. Og vi skal stille konkrete forslag til, hvordan vi følger op og løser opgaven. Også her kan Danmark med sit eksempel vise hvordan.

Vi skal have kravet om bæredygtighed som forudsætning for vores politiske løsninger. Vi skal udvikle kriterier for, hvordan bæredygtighed kan indarbejdes i det daglige arbejde. Det er ikke ligetil, men hvem skal forhindre os i at have høje ambitioner? Vi skal simpelthen kunne give bedre svar på disse udfordringer, end
190 andre partier kan.

Der er mange farer i verden, der kan gøre os pessimistiske. Mellemøsten f.eks. Men vi skal blive ved med at presse på. Det er vejen til løsninger. Og gennem EU kan vi gøre langt mere end alene. Og EU skal blive ved med at bidrage til reelle
195 handlinger for at få en holdbar løsning i Mellemøsten.

Når det gælder Irak, har Hovedbestyrelsen gjort sin stilling klar. Saddam Hussein er en brutal undertrykker af sit eget folk og en trussel mod sikkerheden. Jeg skal her fra landsmødet indtrængende gentage Hovedbestyrelsens advarsel
200 imod, at der fra amerikansk side iværksættes en landmilitær aktion.

Danmark og EU skal holde fast i, at FN's Sikkerhedsråd skal leve op til det ansvar, FN'pagten pålægger det, og skal bruge de midler, Sikkerhedsrådet har. USA skal holdes fast på det samme grundlag.
205

USA er en stor aktør på verdensscenen. USA bekræfter med sine opfattelser – landbrug, stål, Kyoto, Johannesburg, Mellemøsten, Irak, "ondskabens akse", Den Internationale Straffedomstol, – hvor vigtigt det er, at skabe internationale regler og institutioner. Vi deler mange værdier med USA. Derfor er vejen frem,
210 når der er uenigheder, en åbenhjertig og ærlig dialog. Og EU skal kunne tale med én stemme også i forhold til USA.

Det håber jeg, statsministeren lærer. Ingen sande venner er bare eftersnakkere.

215 I Det Radikale Venstres er vi overbeviste om, at der gennem et internationalt retssamfund kan skabes en bedre reguleret og dermed en mere forudsigelig, retfærdig og sikker verden for alle verdens borgere.

Når vi i DRV er overbeviste om det, så er det vores pligt og vores opgave, at
220 komme med konkrete forslag til, hvordan vi kan komme videre med at bygge det internationale retssamfund op.

Danmark kan gå forrest og være et godt eksempel, og DRV skal være en

225 drivende politiske kraft i udvikling af konkrete politiske initiativer og dermed
presse den danske regering til at lægge en langt stærkere linje, end den har vist
vilje til.

230 Uligheder, undertrykkelse, fattigdom, flygtninge, miljøproblemer løses ikke ved
at rå-stramme den danske udlændingelov og ved at skære hårdt i den danske u-
landsbistand og i midlerne til miljø-, fredsarbejdet, Mifrestarammen. Vores mål
var og er 1% til u-landsbistanden og ½ % til Mifresta i 2005.

235 Regeringens politik er snæversynet og dybest set trækker det den forkerte vej i
det internationale samarbejde. Og det styrker den opfattelse, at vi bare kan klare
os selv i Danmark.

240 Det Radikale Venstre skal kendes på vores konkrete internationalt engagement,
og vi skal i dialog med vælgerne for at skabe forståelse for, at Danmark har
opgaver i det internationale samfund, der hænger sammen med løsningen af
nogle af de problemer, f.eks flygtningeproblemer, vi har i det danske samfund.
Danmark er ikke sig selv nok.

245 Danmark har både et ansvar, nogle klare opgaver og en rolle at spille i det
internationale samfund.

.....

250 Herhjemme er der atter blevet brug for, at Det Radikale Venstre viser, at der er
brug for et alternativ til den siddende regerings økonomiske politik.

255 Da DRV afleverede regeringsansvaret, afleverede vi også et Danmark med en
sund samfundsøkonomi og en række opgaver, der er defineret i Danmark 2010.
VK-regeringen har overtaget begge dele.

260 Der er fortsat brug for en stram økonomisk politik. Regeringen gør opgaven
større og hårdere ved dumstædigt at holde fast i et uodynamisk skattestop, der
ikke løser den centrale opgave, at få flere i arbejde. Her har Venstre malet sig op i
et hjørne.

Der er brug for reformer, der kan føre til netto 85.000 flere job. Ellers kan vi
ikke løfte opgaven, når de store årgange går på pension og de små årgange

kommer på arbejdsmarkedet.

265

DRV har lagt vores forslag frem, både til fortsat reform af arbejdsmarkedspolitikken og en skattereform, der sænker skat på arbejde. Der er ingen vej uden om, med mindre skatten skal stige dramatisk, hvilket vil gøre opgaven næsten umulig at løse. Eller en dramatisk indskrænkning af den offentlige sektor, eller en massiv indvandring. Vi ved ikke, hvilken hemmelig plan, regeringen har.

270

Men vi vil lægge maksimalt pres på regeringen. Selv de gamle venner i Socialdemokratiet, undskyld, Socialdemokraterne har nu fremlagt et skatteforslag, der skal sænke skatten på arbejde. Det skal vi anerkende, samtidig med at vi noterer os den store kompleksitet og de vanskeligt opnåelige forudsætninger. I venlighed og med et smil kan jeg gøre opmærksom på, at der er og vil være store forskelle på socialdemokratiske udspil og på SR-udspil.

275

Nu mangler vi vist kun udspil fra Venstre. Så vi vil invitere partiernes skattefolk til en drøftelse om, hvordan vi kommer fra udspil til resultater. Når regeringen ikke vil, så må vi tage et initiativ.

280

Men der er flere vigtige opgaver for os. Vanskelige opgaver.

285

Det Radikale Venstre gik til valg på, at den offentlige sektor skal moderniseres, for at give bedre muligheder at løse de offentlige kerneopgaver.

Regeringen har valgt at markedsføre store dele af opgaverne. Jeg tror ikke på, at det øger kvaliteten, at give den svage gamle valgfrihed mellem en offentlig og en privat ansat hjemmehjælp. På hvilket grundlag skal den gamle egentlig vælge?

290

På et almindeligt marked ved vi, at kvalitet normalt hænger sammen med prisen, der igen kan være afhængig af efterspørgslen og udbuddet.

295

Men den offentlige sektor er jo ikke et frit marked. Efterspørgslen er meget større end udbuddet. Og der er ikke fri prissætning. Endnu. (Vi ved jo ikke, om regeringen har hemmelige planer.)

300

Så må alle opgaver udbydes i målelige former. Men kvalitet kan ikke bare måles i minutter og sekunder, i karaktergennemsnit og i skolers output, som regeringen

kalder det.

305 Kvaliteten i de bløde kerneopgaver afhænger helt og holdent af det, der sker mellem læreren og barnet, mellem hjemmehjælperen og den gamle. Og af tid til rådighed.

310 Regeringen er ved at skabe et som-om-marked. Men vi følger det spændt. Og imens ... ja, så vil vi udvikle nogle bedre løsninger.

Vores samfund bygger på mange gode principper. Der er gratis grunduddannelse og kompetencegivende uddannelse. Der er gratis sygdomsbehandling og pleje. Fundamentale opgaver skal løses uden hensyn til
315 ens økonomi. Andre principper er, at vi vil ikke have for store økonomiske forskelle i samfundet. Og der skal være et socialt sikkerhedsnet for dem, der ikke kan klare sig selv. Hvis nogen får brug for en hjælpende hånd, så skal den være der. Vi ved jo ikke, hvad der kan ske, og hvornår man selv får brug for det. Sådan har det været i mange år.

320

Men nu er der et stigende pres af forventninger til de offentlige ydelser og opgaver. Jeg hører ofte, at når man nu har betalt så meget i skat, har man også ret til ... Det har faktisk aldrig været meningen, at man havde trækingsret
proportionalt med skatten.

325

Det holder ikke i længden. Jeg hørte en af de unge MF'ere sige i går til en anden; "Det første Marianne lærte mig, da jeg kom ind i gruppen, var, at man kom ikke med forslag til nye udgifter, uden man havde forslag til finansiering med."
Derfor har den radikale gruppe også kunnet fremlægge sit eget fuldt finansieret
330 finanslovsforslag. Den lærdom burde måske udbredes til lobbyisterne?

Vi har brug for en både principiel og konkret diskussion om, hvilke opgaver samfundet skal finansiere, og hvad borgerne selv skal klare.

335 Et eksempel: Vi har boligsikring til familier med lave indkomster. Vi har en mere generøs boligydelse til pensionister. Dvs. at pensionister med en indkomst magen til en børnefamilie får en større boligstøtte end børnefamilien. Der er andre af den slags "rabatter".

340 Afskaf boligydelsen, så vi kun har én boligstøtteordning, der er ens for ens

indkomster uanset alder. Tag de andre rabatter, der udløses af en bestemt alder. Del de samlede antal kroner ud på pensionstillægget, som kun gives til folkepensionister med lave indkomster. Så kan vi forøge pensionstillægget til de laveste pensionsindkomster med i størrelsesordenen 1.500 kr. hvert kvartal. Det er omkring 6000 kr. om året.

På den måde kunne vi bruge pengene mere enkelt og mere målrettet til dem, der har mest brug for det. Og vi ville give den enkelte større frihed til selv at disponere, og gøre den enkelte mindre afhængig af det offentlige bureaukrati, og det offentlige kunne flytte arbejdskraft til andre vigtige opgaver.

Det kalder vi social prioritering. Det skulle vi da kunne få flertal til i Folketinget?

Vi skal også se på, hvilke opgaver, den offentlige sektor skal producere selv, og hvilke opgaver, den offentlige sektor skal betale private for at udføre. Jeg mener, vi skal være meget kontante: hvis en opgave ligeså godt kan udføres af private virksomheder, så skal det offentlige ikke udføre den.

Et eksempel: Hvorfor skal den kommunale gartnerafdeling gang på gang byde på kommunens opgaver i konkurrence med den private anlægsgartner? Hvorfor kan de kommunale gartnere ikke bare blive private gartnere. Forringer det kvaliteten?

Vi kunne gå alle de offentlige opgaver igennem. Det vil tvinge os til at gøre os klart, på hvilke områder, der er brug for en offentlig løsning. Kort sagt: hvad kan den offentlige sektor, som den private ikke kan? Jeg tror faktisk, der er brug for, at vi gør os klart, at der er områder, hvor det er direkte ødelæggende for

Et godt svar kunne måske også føre til en klarhed over, hvorfor vi skal have en offentlig sektor, der løser kerneopgaver. For det tror jeg, vi skal.

Og så bør vi modernisere den offentlige virksomhed, så arbejdspladserne bliver lige så attraktive som private. På alle offentlige arbejdspladser skal der være brug for selvstændighed, kreativitet, ansvar og indflydelse på eget arbejde. Den centralistiske regelstyring og kontrolmani må væk.

Den offentlige arbejdsplads bør udstykes i mindre selvforvaltende eller

selvejende virksomheder, der indgår kontrakter med kommunalbestyrelsen. Jo, vi har nok at tage fat i.

385 Vi vil komme med konkrete forslag til, hvordan vi kan få en modernisering i gang til glæde for borgerne, der vil få bedre kvalitet, større frihed og enkelhed, og til glæde for medarbejderne, der vil få større ansvar og større indflydelse på deres eget arbejde.

Det kaldes også tillid ...

390

Vidensamfundet er over os. Uddannelse og forskning er fantastisk vigtig. Det er det for den enkelte, for samfundet og for fremtiden. Uddannelse skal have vores fulde opmærksomhed og høj prioritet.

395 Der er også brug for det under VK-regeringen. Der er en tydelig tendens til at fokusere på det målelige og på det, der kaldes erhvervslivets behov. Det er vigtigt, men det er ikke erhvervslivet, der skal styre vores uddannelser. De er velkomne til at indgå i en dialog, men al uddannelse har to ben at gå på: at vi kan øge vores faglige kompetencer, og at vi anerkender, at al uddannelse også har
400 den alment dannende og personlige udvikling som sit formål. Det gælder fra folkeskolen og videre til alle de overliggende uddannelser.

Der er træk i tiden, nogen kalder det tidsånden – der virker næsten uimodsigelige. Hvis man vil være in i det gode selskab. Så er det godt, at nogen
405 stopper op og spørger, om det er den rigtige dør, vi er på vej ind af. Og ikke mindst spørger, hvor den dør egentlig fører hen.

Der er nok at tage fat på, for regeringen har meget travlt, og finanslovsudspillet giver ikke den styrkelse af uddannelserne, som er vores ambition. Vi møder op
410 til forhandlingerne med vores eget forslag.

Jeg tror, at regeringen ønsker sig et andet billede, end højreflertallet har givet den. Det er ikke billedet af regeringen, som vi primært interesserer os for. Det er spørgsmålet om, hvad der kan komme ud af det.

415

Ansvar for, at der bliver et resultat ud af forhandlingerne, hviler ikke på os. Men vi vil gerne bidrage på en fornuftig måde. Men ingen skal gøre sig forestillinger om, at vi kan støtte regeringens grundlæggende politik. Regeringen

420 har fra starten gjort det klart, at den bygger på et rent højreflertal. Det er også
det eneste flertal, regeringen kan regne med. Hvis den kan det i det lange løb?

Det fører mig til det sidste tema, jeg vil berøre. Vores demokrati. Jeg oplever, og
jeg fornemmer, at mange andre også gør det, at demokratiet er presset.

425

Folkeoplysningen har fået en kraftig besparelse. Stramningerne af
udlændingeloven vil skabe større ulighed og markante forskelle i behandlingen
af etniske minoriteter og danskere. Det er skadeligt for integrationen.

430 I Det Radikale Venstre deler vi mange menneskers bekymringer og usikkerhed
over de forandringer, der sker i vores samfund. Det bliver vi nødt til at diskutere
grundigt.

435 Danmark er blevet et multikulturelt samfund. Det er der andre lande, der har
kendt i generationer, men hos os kan man sige, at Danmark har hygget sig i
smug. Nu er verden også kommet til os. Den film kan ikke skrues tilbage.

440 Vi skal lære at leve med, at metropolerne – de større byer – ligner London. Der
er mange farver, og der er problemer mellem de forskellige kulturer. Dem skal vi
have løst.

Ind imellem kan man blive meget pessimistisk, for egentlig ved vi godt, hvad der
virker. For der er meget vellykket integration. Alligevel lykkes det ikke alle
steder.

445

Det er billedligt talt for svært for vores nye naboer at komme ind ad den rigtige
dør.

450 Jeg tror, at Det Radikale Venstre skal tage initiativ til et landsdækkende netværk
af problemknusere.

Vi kan slå os sammen med andre oppositionspartier og med
indvandrerorganisationerne om opgaven.

455 Regeringens handlinger har sat retssikkerheden og retsstatens principper under
pres. Statsborgerbegrebet udhules. Der er sat spørgsmålstegn ved, hvordan
"borgerlige rettigheder" i henhold til Grundloven egentlig skal forstås.

460 Stramningerne af udlændingeloven vil øge ulighederne i vores samfund. Og
danske statsborgere, der gifter sig med en statsborger fra et andet land, vil ikke
på forhånd vide, om han eller hun kan bo med sin familie i Danmark.

Jeg taler kun om statsborgere. Jeg taler hverken om flygtninge eller indvandrere.
465 Kun om statsborgere.

Jeg kender mange danske statsborgere, der er gift og har familie og bor i fx USA.
Søren f.eks. Han har egen virksomhed og klarer sig godt. Kan han vende hjem til
Danmark med sin familie? Og bo her. Det kan han nok ikke, for han og hans
470 families samlede tilknytning må være størst til USA.

Men det skal embedsmænd konkret vurdere, sag for sag. Jeg synes, det er et
brutalt angreb på retsstatens principper og på retssikkerheden, og det udhuler
statsborgerbegrebet. Og man må spørge, hvad der i Grundlovens forstand skal
475 forstås ved "borgerlige rettigheder".

Det er mig ubegribeligt, at Venstre og Det Konservative Folkeparti kan gøre
dette, og det er mig ubegribeligt, at Socialdemokratiet har så svært ved at finde
sine egne ben i det spørgsmål.

480

Samtidig prøver regeringen at lægge låg på kritik og fri meningsdannelse. Hvis
nogen vover at fremkomme med en kritisk eller bare anderledes mening end
regeringen, så er der straks en borgerligpolitiker, der smækker "etiketter" i
panden på den formastelige. De er fra "godhedsindustrien" eller
485 "bekymringsindustrien", eller de er "68-ere" eller "bedrevidende eksperter" eller
"smagsdommere".

Jamen, hvad er det for en måde at argumentere på? Hvad er det for en ånd, der
sniger sig ind over Danmark?

490

"De kan mene, hvad de vil, bare det ikke er på statens regning," siger
højreflertallet.

Jamen, er jeg ikke på statens regning som folketingsmedlem? Er læreren,
495 sygeplejersken, lektoren, professoren ikke i sidste ende på statens regning?

Desværre kan denne højrestyrede "retledning" af meninger føre til mobilisering af den indre censur.

500

For hvilken institution, der udvikler og formidler viden i Danmark, er ikke finansieret af skatte kroner? Og dermed afhængig af højreflertallets mening?

505

Vi kan bare tænke på sagen om Menneskerettighedscenteret og Dansk Folkepartis indblanding også i ansættelsen af centerets direktør, hvor skandalen da trods alt blev begrænset. Takket være reaktioner fra ind- og udland.

510

Mon Venstre i virkeligheden mener, at "det frie valg" og "de frie markeds kræfter" gør det ud for "åndsfrihed" og "frisind"?

Én positiv konsekvens har regeringen og dens højreflertal fået: Der er sket en politisering. Flere og flere vil diskutere politik.

515

Flere og flere deler Det Radikale Venstres idégrundlag: del jer efter anskuelser dvs. del jer efter holdninger, ideer og værdier. Helheden frem for gruppeinteresser, dvs. at politik skal ikke være styret af fx kampen mellem de gamle og de unge, men af at vi afveje de forskellige interesser mod hinanden, samtidig med, at vi tager hensyn til samfundet/fællesskabet og fremtiden.

520

Flere og flere deler Det Radikale Venstres opfattelse: at et demokratisk samfund, ja at verdenssamfundet ikke kan hænge sammen med mindre, vi alle også tænker på andre end os selv.

525

Demokratiet er en utopi, et ideal, som vi hele tiden må stræbe efter.

Hvert skridt i den rigtige retning skal forsvares.

Hvert skridt i den forkerte retning skal bekæmpes.

530

Et demokrati må også være en retsstat, der respekterer menneskerettighederne, de borgerlige frihedsrettigheder.

535

Frihedsrettighederne respekteres jo kun, hvis alle er omfattet af dem, og hvis der både formelt og reelt er lighed for loven.

Det er åbenbart ikke en borgerlig frihedsrettighed, at en statsborger altid vil kunne bo i sit land med sin familie. Vi har nu en situation i Danmark, hvor borgernes helt personlige valg gør dem til enten privilegerede statsborgere med bopælsret eller ikke-privilegerede statsborgere uden bopælsret.

Det underminere statsborgerbegrebet. Det anfægter retsstatens principper og retssikkerheden. Og det stiller spørgsmål ved betydningen af og meningen med Grundlovens § 70 om de politiske og borgerlige rettigheder, som ingen borger "kan berøves den fulde nydelse af".

De spørgsmål har vi endnu ikke fået tilfredsstillende svar på. Det skal vi have.

Demokratiet kan ikke hænge sammen, hvis vi kun tænker på os selv, som én der har trækingsret til en hel masse goder.

Demokratiet må bygge på en fælles forståelse af, hvad demokrati indebærer: nemlig gensidighed. P. Munch kaldte det "frivillig samhørighed". Der kan ikke lovgives om en etik i samfundet. Vi må arbejde for den fælles forståelse.

Vi kan også hente inspirationen andre steder: "gør mod andre, som du vil, at de skal gøre mod dig."

Demokratiet skal jo netop værne den enkelte mod overgreb og give den enkelte indflydelse på de fælles samfundsanliggender.

Det er ikke en tilfældighed, at vi kalder Danmark for Foreningsdanmark, og at vi gennem 150 år har delegeret mange fælles opgaver ud til foreninger, bestyrelser, råd, nævn, centre osv. Det er faktisk en del af vores fælles folkestyrekultur, at så mange som muligt kan deltage i de fælles anliggender.

Et af vores store problemer med integrationen af andre etniske borgere er, at de nye borgere ikke inddrages i den del af samfundsfællesskabet. Det frivillige Danmark kan gøre en stor indsats her.

Det er heller ikke tilfældigt, at vi i uddannelsespolitikken og i folkeoplysningen har haft bred politisk forståelse af, at uddannelse og folkeoplysning har en værdi i sig selv for hver eneste af os.

De gamle kaldte det den almene folkelige dannelse, der gav flere og flere muligheder for og lyst til at deltage i folkestyrets mange fælles opgaver.

580 Jeg er overbevist om, at den fælles folkestyrekultur har været grundlag for, at der i Danmark har været en fælles forståelse af socialt ansvar og gensidighed, en frivillig samhørighed, fordi vi godt har vidst, at demokrati også forudsætter pligter og forpligtelser over for hinanden. Der er gået svind i det. Individualisme er jo ikke noget værd, hvis ikke der er et fællesskab at skille sig ud fra. Balancen er ved at skride. Det er der større og større grund til at diskutere med hinanden.

585

Det Radikale Venstre skal rejse debatten om demokratiets tilstand og vilkår. Vores mål er et demokratisk, mangfoldigt samfund med frivillig samhørighed, og som er præget af retsind, lovsind, frisind, storsind. (som der står på væggen i Vandrehallen ved Grundloven.)

590

Vi skal arbejde for en grundlovskommission. Der er brug for modernisering af sproget og for en styrkelse og klargøring af frihedsrettighederne i Grundloven. Endelig er der sket meget i de seneste 50 år i det internationale samarbejde. Det kan måske også give anledning til ændringer.

595

2003 er 50-året for den seneste Grundlov. Dengang sad Venstre også i regering. Forpligter det ikke også Venstre til at tage denne sag alvorlig, når de nu sidder på magten?

600

Det Radikale Venstre fik en ny rolle efter valget. Vores politiske modstandere ville ikke længere regne med os. Intet er mere forkert.

Det Radikale Venstre er garanten for et åbent, socialt ansvarligt og humanistisk samfund. Derfor er der altid brug for radikale. Mange Radikale.

605

Kilde

Fra prof. Robert Klemmensens private samling

Kildetype

Digitalt manuskript

610

Tags

Radikale Venstre, Åbningstale

URI

615

620

625

630

635

640

645

650